

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ім. М.Г. ХОЛОДНОГО
УКРАЇНСЬКЕ БОТАНІЧНЕ ТОВАРИСТВО

МАТЕРІАЛИ XIV З'ЇЗДУ

УКРАЇНСЬКОГО БОТАНІЧНОГО ТОВАРИСТВА

(м. Київ, 25–26 квітня 2017 р.)

Київ – 2017

**Матеріали XIV з'їзду Українського ботанічного товариства
(м. Київ, 25–26 квітня 2017 р.), Київ, 2017, 225 с.**

ISBN 978-966-02-8342-8 (електронне видання)

До збірника включені матеріали наукових доповідей та повідомлень XIV з'їзду Українського ботанічного товариства (м. Київ, 25–26 квітня 2017 р.), присвячені проблемам систематики, флористики, морфології судинних рослин, геоботаніки та екології рослин, альгології, ліхенології, мікології, бріології, охорони рослинного світу, фізіології, біохімії та анатомії рослин, селекції та інтродукції рослин, ботанічного ресурсознавства, історії ботанічних досліджень, ботанічних колекцій та викладання ботаніки у вищій школі. Матеріали подаються переважно в авторській редакції. Видання розраховане на ботаніків, мікологів, екологів, спеціалістів в галузі загальної біології, фітофізіології, інтродукції та селекції рослин, гербарної справи, викладання ботанічних дисциплін у вищій школі, працівників охорони природи, аспірантів, студентів природничих спеціальностей.

Науково-програмний комітет:

С.Л. Мосякін (голова), **І.О. Дудка** (заступник голови), Я.П. Дідух (заступник голови),
Д.А. Давидов (секретар), Г.В. Бойко, Д.В. Дубина,
О.К. Золотарьова, О.О. Кагало, П.М. Царенко.

Затверджено до друку

Виконавчим комітетом Центральної Ради Українського ботанічного товариства
Вченою радою Інститута ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
31 жовтня 2017 р. (протокол № 10)

**Автори повністю відповідають за наукову достовірність, зміст і стиль своїх публікацій.
Погляди, висновки й точки зору, висловлені авторами у статтях, можуть не збігатися з
поглядами, висновками й точками зору програмної ради, установ-організаторів
конференції, Міністерства екології та природних ресурсів України та/або
Національної комісії з питань Червоної книги України.**

ISBN 978-966-02-8342-8 (Online)

© Автори публікацій, 2017

© Українське ботанічне товариство, 2017

© Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, 2017

Ю.О. Садовниченко¹, А.В. Пивовар¹, Н.Л. Пастухова²
ДО ПИТАННЯ ПРО АНАТОМІЮ ВЕГЕТАТИВНИХ ОРГАНІВ
ПІДВИДІВ ОМЕЛИ БІЛОЇ (*VISCUM ALBUM L.*)

¹Харківський національний медичний університет, м. Харків
sadovnychenko@gmail.com

²ДУ "Інститут харчової біотехнології та геноміки НАН України", м. Київ
nataliia.pastukhova@gmail.com

У світовій флорі налічується понад 1% видів паразитичних та напівпаразитичних видів квіткових рослин з 22 родин. Деякі представники родини Омелові (*Viscaceae*), зокрема омела біла (*Viscum album L.*), поширені у помірному кліматі. Ареал омели білої охоплює майже всю територію Європи. В Україні зустрічаються два з чотирьох її підвидів: *V. album L. subsp. album*, що уражує листяні дерева, та *V. album L. subsp. austriacum* (Wiesb.) Vollm., що паразитує на хвойних (Barney et al., 1998).

Омела біла є вічнозеленим напівпаразитичним епіфітним кущем з псевдодихотомічним галузненням, діаметром до 150 см. Її гаусторії поглинають з тіла рослини-хазяїна воду, мінеральні та органічні речовини, псують декоративні якості дерева й спричинюють його всихання. У зв'язку з тим, що ефективних біологічних способів боротьби з омелою поки що не розроблено, і вони мають ґрунтуватися лише на вивченні біології омели, метою роботи було дослідження анатомічної будови вегетативних органів підвидів омели білої.

Листки та стебла *V. album L. subsp. album* збирали з рослин *Malus domestica* Borkh. у м. Харків, а *V. album L. subsp. austriacum* (Wiesb.) Vollm. – з рослин *Pinus sylvestris L.* у м. Київ у листопаді 2016 р. Фіксацію матеріалу та приготування мікропрепаратів здійснювали за загальноприйнятими анатомічними методиками.

Листки омели білої обох підвидів ксероморфні, оскільки мають товстий шар кутикули, особливо з верхнього боку, заглиблені продихи, і більшість продихів знаходиться на нижньому боці листка. Основні клітини шкірочки здебільшого полігональні. Продихи парацитного типу, орієнтовані хаотично. Замикальні клітини продихів бобоподібної форми. Клітини епідерми листків містять хлоропласти, що є характерним для тіньовитривалих рослин.

Мезофіл листка слабо- або недиференційований, має 10–14 рядів клітин. Клітини мезофілу полігональні, розміром 45–75 мкм, містять включення оксалату кальцію. Провідні пучки біколаторальні, без обгортки. Флоємна група є більш об'ємною, ніж ксилемна, особливо з нижнього боку. Діаметр пучків зменшується від центру до периферії листка.

Епідерма однорічних пагонів одношарова, з товстим шаром кутикули. Продиховий апарат парацитний. На другий рік у первинній корі закладається фелоген. Клітини корової паренхіми містять включення оксалату кальцію здебільшого у вигляді друз. Тканини центрального циліндру розділені на великі сегменти серцевинними променями. Клітини серцевини великі, ізодіаметричні.